

**Vlaardingen, Babberspolder-
Oost/deelplan 4/ Johan de Wittstraat
rapport 1107**

Vlaardingen Babberspolder-Oost/deelplan 4 /Johan de Wittstraat (gemeente Vlaardingen)

Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven

A. van Benthem

Met een bijdrage van: F. Zuidhoff

Colofon

ADC Rapport 1107

Vlaardingen Babberspolder-Oost/deelplan 4/ Johan de Wittstraat (gemeente Vlaardingen)
Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven

Auteur: A. van Benthem
Met een bijdrage van: F. Zuidhoff
In opdracht van: Gemeente Vlaardingen
Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, oktober 2007
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J. de Voogd', is written over a large, stylized, scribbled signature line.

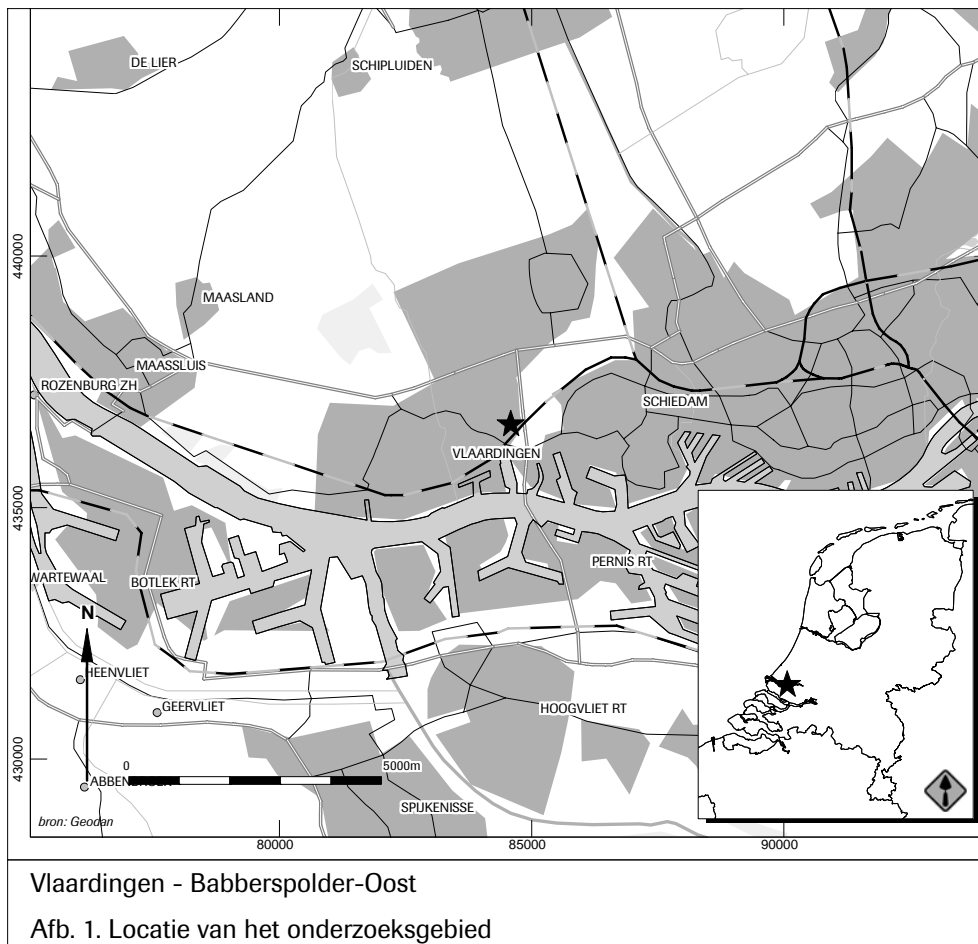
J. de Voogd

ISBN 978-90-6836-097-4

ADC ArcheoProjecten
Tel 033-299 81 81
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Fax 033-299 81 80
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Vooronderzoek	8
1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	8
1.4 Opzet van het rapport	8
2 Methoden	9
3 Resultaten	9
3.1 Fysisch geografisch onderzoek (door F. Zuidhoff)	9
3.2 Sporen en structuren	10
3.3 Vondstmateriaal	10
4 Synthese	12
4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen	12
5 Conclusie	12
5.1 Waardering van de vindplaats	12
5.2 Selectieadvies	12
Literatuur	13
Lijst van afbeeldingen en tabellen	13

ADMINISTRatieve GEGEVENS VAN HET ONDERZOEKSGBIED

<i>Provincie:</i>	Zuid-Holland
<i>Gemeente:</i>	Vlaardingen
<i>Plaats:</i>	Vlaardingen
<i>Toponiem:</i>	Babberspolder-Oost/deelplan 4/ Johan de Wittstraat
<i>Kadastrale gegevens:</i>	Niet bekend
<i>Kaartblad:</i>	37G
<i>Coördinaten:</i>	84549/436545; 84651/436568; 84587/436841; 84502/436810
<i>Projectverantwoordelijke:</i>	A. van Benthem
<i>Bevoegd gezag:</i>	Gemeente Vlaardingen
<i>Deskundige namens het bevoegd gezag:</i>	Dhr. T. de Ridder
<i>ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):</i>	24025
<i>ADC-projectcode:</i>	4107465
<i>Complex en ABR codering:</i>	NVT
<i>Periode(n):</i>	NVT
<i>Geomorfologische context:</i>	Komafzettingen in een systeem van kreekruigen
<i>NAP hoogte maaiveld:</i>	Tussen - 1,30 m NAP en -1,60 m NAP
<i>Maximale diepte onderzoek:</i>	- 3,50 m NAP
<i>Uitvoering van het veldwerk:</i>	22 - 27 augustus 2007
<i>Beheer en plaats documentatie:</i>	Archeologisch depot van de gemeente Vlaardingen

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Vlaardingen heeft ADC ArcheoProjecten een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van proefsleuven uitgevoerd voor het plangebied Babberspolder aan de Johan de Wittstraat te Vlaardingen. In het plangebied zullen huizen worden gebouwd. Het onderzoek heeft geen archeologische resten opgeleverd; het advies luidt dan ook het perceel vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Afb. 2. Put 1, gezien richting het noorden.

Tabel 1. Tijdsduur van de verschillende (pre)historische perioden.

PERIODE	TIJD IN JAREN			
Nieuwe tijd	1500	na Chr.	-	heden
Middeleeuwen	450	na Chr.	-	1500 na Chr.
Romeinse tijd	12	voor Chr.	-	450 na Chr.
IJzertijd	800	voor Chr.	-	12 voor Chr.
Bronstijd	2000	voor Chr.	-	800 voor Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5300	voor Chr.	-	2000 voor Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	8800	voor Chr.	-	4900 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd)	300.000	voor Chr.	-	8800 voor Chr.

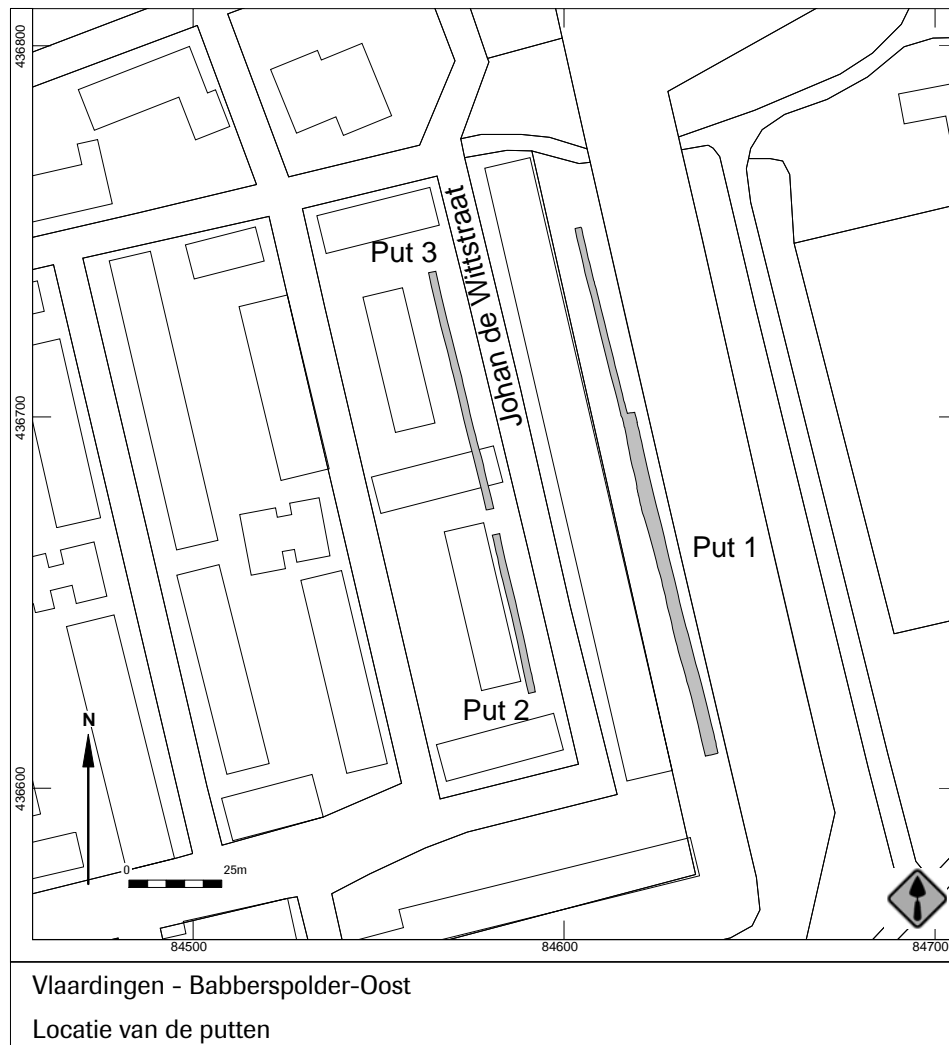

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van de gemeente Vlaardingen heeft ADC ArcheoProjecten een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van proefsleuven uitgevoerd voor het plangebied Babberspolder aan de Johan de Wittstraat te Vlaardingen (afb. 2). Dit archeologisch onderzoek valt binnen het project Babberspolder/Oost/deelplan 4. In het plangebied zal nieuwbouw worden gerealiseerd. Vooronderzoek (zie § 1.2) heeft aangetoond dat zich op deze locatie een fossiele oeverwal uit de IJzertijd/Romeinse tijd bevindt met daarop mogelijke bewoning uit deze perioden. De voorgenoemde bouwplannen zullen deze archeologische resten vernietigen of ernstig beschadigen.

Afb. 3.

Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 1,1 ha en is momenteel in gebruik als grasland. Het gebied ligt in een nieuwbouwwijk in het oostelijke gedeelte van Vlaardingen en wordt begrensd door de Van Der Duyn van Maasdamlaan in het zuiden, de Spiegelstraat in het westen, en de van Limburg Stirum straat in het noorden. Het gebied wordt aan de oostkant begrensd door een brede sloot. In het gebied zijn drie proefsleuven aangelegd, met een totale oppervlakte van 655 m². Het veldwerk is uitgevoerd tussen 22 en 27 augustus 2007. In die periode zijn de proefsleuven aangelegd en onderzocht conform het Programma van Eisen (PvE), dat door R. Torremans is opgesteld.¹ Dit ontwerp is goedgekeurd door T. de Ridder van de gemeente Vlaardingen. De

¹Torremans 2007,

vondsten en bijbehorende documentatie die tijdens het IVO zijn verzameld, zijn gedeponeerd in het archeologisch depot van de gemeente Vlaardingen.

Het veldteam bestond uit de volgende personen: Annelies van Benthem (projectverantwoordelijke en veldarcheoloog), Willem Jezeer (veldtechnicus), Jeroen Loopik (veldassistent) en Ronald de Jong (kraanmachinist van de firma Tuytel). De bij dit project betrokken fysisch geograaf was Frieda Zuidhoff, Senior archeoloog was Jack de Voogd. De contactpersoon bij de gemeente Vlaardingen is R. Torremans.

1.2 Vooronderzoek

In verband met toekomstige ontwikkelingen in het plangebied Babberspolder-Oost/deelplan 4 is een bureauonderzoek en een booronderzoek in het onderzoeksgebied uitgevoerd door, respectievelijk, de Ridder & Defilet van de gemeente Vlaardingen en Kruidhof van RAAP.² Deze onderzoeken wezen uit dat zich in de ondergrond van het gebied een fossiele stroomrug uit de IJzertijd/Romeinse tijd bevindt. Voor het gehele plangebied Babberspolder-Oost geldt dat in 36 boringen van RAAP zandige afzettingen (oeverwallen?) zijn aangetroffen op een kleipakket op het veen.³ In 16 van deze boringen is nog sprake van een intact kleipakket op de oeverafzettingen. In 20 gevallen ligt een verstoord of opgebracht pakket (uit de Nieuwe Tijd) op de zandige afzettingen; een deel van de oeverafzettingen is hier verdwenen.

De krekken in het noorden van de Babberspolder-Oost kenmerken zich door zandige oeverwallen; langs de kreek in het zuidelijke deel ontbreken deze oeverwallen nagenoeg. De aanwezigheid van zandige afzettingen in het centrale deel van de Babberspolder-Oost doet vermoeden dat vanuit de hoofdkrekken kleinere kreekssystemen zijn ontstaan. Tijdens het archeologische onderzoek in het nabij gelegen Vijfsluizen (VLAK-code 03.025) werden resten uit de Romeinse Tijd op een oeverwal gevonden. Mogelijk behoren de hier aangetroffen kreekafzettingen tot hetzelfde kreeksysteem dat in de Babberspolder-Oost heeft gelopen. De oudste fase van de Romeinse bewoning in VLAK-code 03.025 wordt in de 1^e/2^e eeuw n. Chr. geplaatst. De jongste fase (met 70% import Romeins aardewerk) dateert waarschijnlijk uit de 2^e/3^e eeuw n. Chr. De bewoningsfasen worden gescheiden door een pakket zand en klei.

1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Het IVO in de vorm van proefsleuven heeft tot doel de aard, omvang en kwaliteit (gaafheid en conservering) vast te stellen van de vindplaats(en) in het gebied om te komen tot een definitief oordeel over de behoudenswaardigheid ervan. Daarnaast moeten gegevens verkregen worden om hetzij verder archeologisch onderzoek mogelijk te maken, hetzij adequate maatregelen voor behoud en beheer te kunnen treffen.⁴

In het PvE zijn verschillende onderzoeksvragen gesteld. Deze worden in dit rapport beantwoord op basis van hetgeen in de proefsleuven is aangetroffen.

De volgende onderzoeksvragen zijn in het PvE gesteld:

-Zijn er in het onderzoeksgebied archeologische waarden uit de prehistorie, Romeinse Tijd of de Middeleeuwen aanwezig?

-In welke mate komen eventueel aangetroffen archeologische waarden overeen met de verwachtingen hiervoor? Mede op basis van eerder onderzoek wordt uitgegaan van een hoge archeologische verwachting voor bewoningssporen op de oeverwallen en de top van het veraarde veen. Worden deze verwachtingen bevestigd door het onderzoek?

-Zijn de archeologische waarden behoudenswaardig?

1.4 Opzet van het rapport

Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.1 -specificatie VS05). In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd, waarna de eerste conclusies volgen. Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk volgt een omschrijving van de onderzoeksmethoden in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 beschrijft de landschappelijke ligging van het gebied en de beschrijving van de aangetroffen grondsporen en vondstmateriaal. Vervolgens worden in hoofdstuk 4 de conclusies van het onderzoek gepresenteerd en worden de onderzoeksvragen beantwoord. In hoofdstuk 5 tenslotte wordt de waardering van de vindplaats gegeven.

² De Ridder & Defilet 2004, Kruidhof 2004.

³ Kruidhof 2004.

⁴ Cf. Handboek ROB specificaties, juni 1998.

2 Methoden

Het onderzoek is uitgevoerd conform de KNA 3.1 en het PvE.⁵ Tijdens het IVO zijn drie proefsleuven aangelegd. De ligging van deze proefsleuven was noordoost – zuidwest georiënteerd. De proefsleuven waren 2 en 4 m breed en 147, 44 en 66 m lang (resp. put 1, 2 en 3). Er is in eerste instantie geprobeerd een vierde put aan te leggen. Deze put bevond zich aan de noordkant van het terrein, direct aan de straatzijde aan de oostzijde van de Johan de Wittstraat. Op dit gedeelte van het terrein heeft tot voorkort een flatgebouw gestaan.⁶ De ondergrond was hier echter tot op een diepte van tenminste 2,50 meter –mv verstoord. Vanwege instortingsgevaar is de put meteen weer dichtgedraaid. De put is niet getekend.

De vlakken zijn machinaal aangelegd, zonder schaaftak. Grondsporen zijn direct ingekrast. De vlakken en de stort zijn met behulp van een metaaldetector onderzocht. Vervolgens is het vlak en ieder spoor daarin gefotografeerd en getekend (schaal 1:50), waarbij om de 5 m een waterpashoogte is bepaald. In alle putten is een profiel aangelegd, waarbij om de 15 meter een kolomopname is getekend (schaal 1:20), gefotografeerd en vervolgens beschreven. Een fysisch geograaf heeft vervolgens de profielen bestudeerd.

3 Resultaten

3.1 Fysisch geografisch onderzoek (door F. Zuidhoff)

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is een fysisch geografisch onderzoek uitgevoerd met als doel de relevante onderzoeksvragen in het PvE te beantwoorden. Van twee van de drie proefsleuven zijn meerdere profielopnames gemaakt van de profielwanden. Een kolomopname in put 2 is verdiept met behulp van een boring. De bodemtextuur en archeologische indicatoren zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB) waarin ondermeer de standaard classificatie van bodemonsters volgens NEN5104 wordt gehanteerd. De bodems zijn beschreven per onderscheiden hoofd- en subhorizont. Van elk profiel is het koolzure kalkgehalte bepaald met behulp van een 10% zoutzuuroplossing. Daarnaast zijn, indien aanwezig, sedimentaire structuren beschreven.

In de oostelijk gelegen put 1 zijn 5 profielkolommen beschreven, De ondergrond van de profielkolommen 1, 2, 4 en 5 zijn ongeveer hetzelfde en kan als volgt worden beschreven van beneden naar boven: op een diepte van 135 tot 190 bevindt zich humeuze matig tot sterk siltige klei (Ks2/3). Daarboven is de klei niet humeus en minder siltig (Ks1/2). Het kleipakket kan worden geïnterpreteerd als komafzettingen behorende bij een kreeksysteem. De bovengrond is zeer verstoord tot een diepte van 60 tot 90 cm. In profiel kolom 3 in het midden van de put is op een diepte van 110 tot 122 cm onder maaiveld een horizontaal gelaagde sterk zandige klei (Kz3) aangetroffen (afb. 4). Dit zijn waarschijnlijk dunne oeverwallen van een kreeksysteem die vermoedelijk meer naar het oosten is gelegen. Op het zandige kleipakket ligt een pakket sterk zandige klei. Dit zijn mogelijk de afzettingen die zijn ontstaan na overstromingen vanuit de Merwede. De datering van het overstromingspakket is mogelijk met behulp van OSL dateringen. Hiervoor zijn twee monsters genomen: 1 monster in de zandige kleilaag die waarschijnlijk afkomstig zijn van een oostelijk gelegen kreekruig en 1 monster van de daaropliggende kleilaag afgezet tijdens overstromingen vanuit de Merwede. Door de recente verstoring van het terrein is echter het oorspronkelijke maaiveld niet meer herkenbaar en is geen uitspraak te doen over de mogelijk verdwenen afzettingen op de kleilaag. Hierdoor zijn de resultaten van de datering mogelijk niet te koppelen aan latere overstromingen. Indien echter deze kleilaag elders in het gebied ook is gevonden en hier het oorspronkelijke maaiveld bekend is, is de datering wel zinvol. Na overleg met het bevoegd gezag is besloten de monsters niet in te sturen voor datering.

⁵ Torremans 2007.

⁶ Dit flatgebouw stond over de gehele lengte van de Johan de Wittstraat.

Afb. 4. Dunne oeverwal in put 1.⁷

In de westelijk gelegen put 2 is onder de recente verstoring geen enkele zandige laag aangetroffen. In deze put is een boring gedaan om te kijken waar het veen begint. De ondergrond in deze put bestond voornamelijk uit sterk tot uiterst siltige klei (Ks3 en Ks4). Onder het vlak (vanaf 120 -mv) was de eerste 10 cm tot 130 cm -mv matig siltige klei (Ks2) en daaronder tot 180 -mv zwak siltige klei (Ks1). Daaronder werd de klei humeus en siltiger (Ks3) tot een diepte van 420 cm -mv. In put 3 zijn eveneens profielopnames gedaan; de opbouw van de ondergrond komt overeen met die in put 2.

Conclusie

Op basis van het vooronderzoek was de verwachting dat mogelijk in de ondergrond zandige kreekruigen zouden liggen waarop bewoningsresten uit de IJzertijd of Romeinse tijd te verwachten zijn. Het vooronderzoek concludeert echter ook dat in het zuidelijke deel de zandige oeverwallen nagenoeg ontbreken. In het onderzochte plangebied zijn alleen in het midden van put 1 dunne zandige oeverwallen aangetroffen. In het overige deel van het plangebied zijn kleiafzettingen gevonden die geïnterpreteerd zijn als komafzettingen in het systeem van kreekruigen. Daarnaast is de ondergrond in grote delen van het plangebied tot een diepte van 70 tot 150 cm verstoord.

3.2 Sporen en structuren

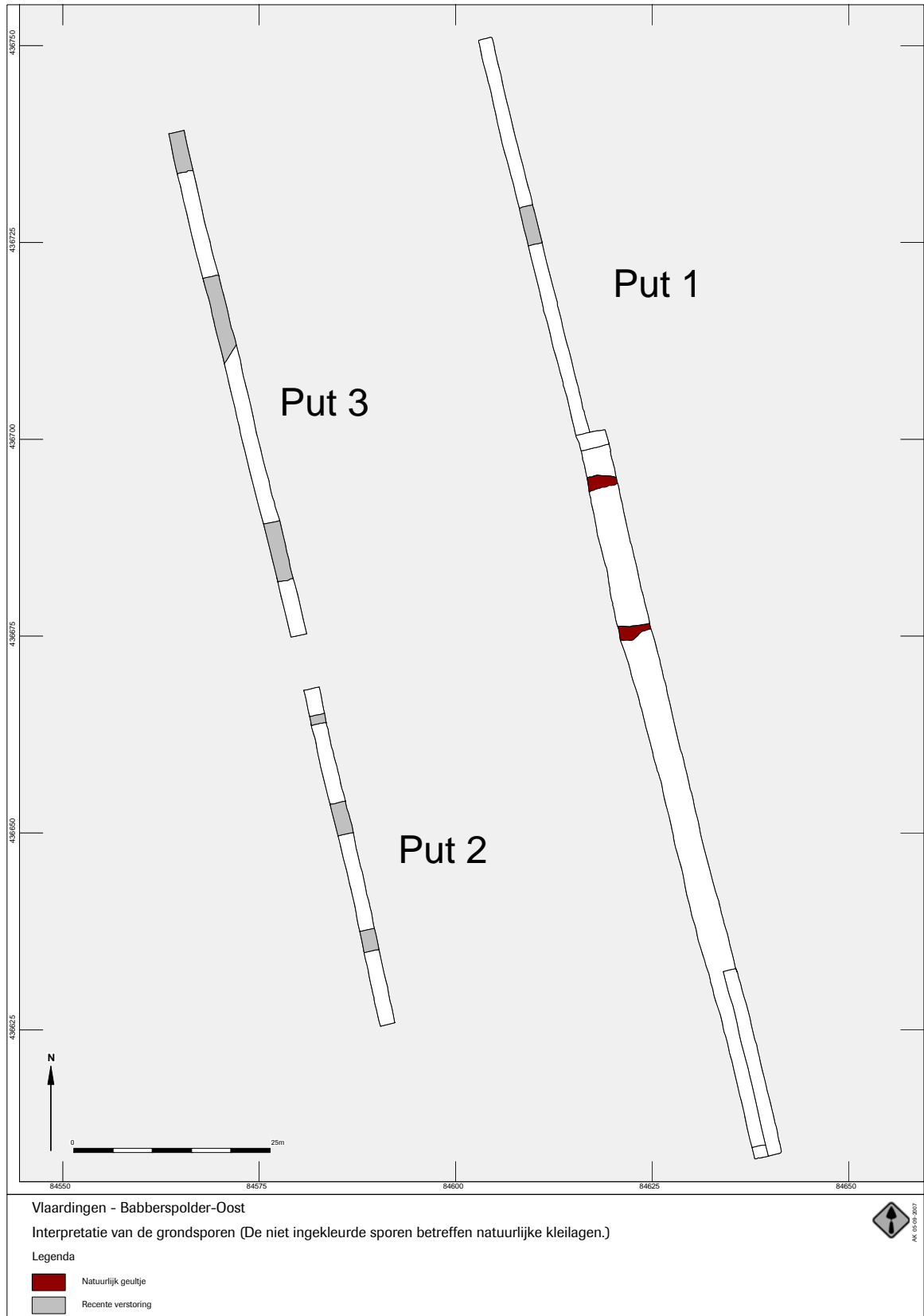
Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn drie putten aangelegd (afb. 5). De bovengrond was bij alle putten verstoord tot een diepte tussen 70 en 150 cm. Onder de verstoorde laag werden, eveneens in alle putten, natuurlijke kleilagen aangetroffen die als komafzettingen worden geïnterpreteerd (zie §3.1). In put 1 werden twee natuurlijke geultjes aangetroffen. In geen van de putten zijn archeologische resten aangetroffen.

3.3 Vondstmateriaal

Aardewerk

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn drie fragmenten aardewerk aangetroffen. De laag waarin deze zich bevonden is echter verstoord met recent puinmateriaal.

⁷ De oeverwal is de laag tussen het fotobordje en de onderkant van het rode gedeelte van de jalon.

Afb. 5.

4 Synthese

4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen die in het Programma van Eisen zijn gesteld zullen hier worden beantwoord op basis van de bevindingen van het proefsleuvenonderzoek.

-Zijn er in het onderzoeksgebied archeologische waarden uit de prehistorie, Romeinse Tijd of de Middeleeuwen aanwezig?

-In welke mate komen eventueel aangetroffen archeologische waarden overeen met de verwachtingen hiervoor? Mede op basis van eerder onderzoek wordt uitgegaan van een hoge archeologische verwachting voor bewoningssporen op de oeverwallen en de top van het veraarde veen. Worden deze verwachtingen bevestigd door het onderzoek?

-Zijn de archeologische waarden behoudenswaardig?

Er zijn in het onderzoeksgebied geen archeologische waarden aangetroffen, daarom is het niet mogelijk deze vragen te beantwoorden.

5 Conclusie

5.1 Waardering van de vindplaats

De waardstelling, zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1, specificatie VS06) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit.

Aangezien er geen sprake is van een archeologische vindplaats kan er echter geen waardering plaatsvinden. Hieruit volgt dat het terrein als niet behoudenswaardig wordt aangemerkt.

5.2 Selectieadvies

Het onderzochte terrein aan de Johan de Wittstraat te Vlaardingen heeft geen resten van een archeologische vindplaats opgeleverd. Het advies luidt het perceel vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Het is niet geheel uit te sluiten dat buiten het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Daarom merken wij op dat het aanbeveling verdient om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij het bevoegd gezag, zoals aangegeven in de Monumentenwet 1988, artikel 47, lid 1.

Literatuur

Kruidhof, C.N., 2004: *Plangebied Babberspolder-Oost, Gemeente Vlaardingen. Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek.* (RAAP-rapport 1099).
Ridder, T. en M.P. Defilet (red.), 2004: *Babberspolder-Oost.* Bureauonderzoeken 7.

Lijst van afbeeldingen en tabellen

Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart.
Afb. 2. Put 1, gezien richting het noorden.
Afb. 3. Locatie van de putten.
Afb. 4. Dunne oeverwal in put 1.
Afb. 5. Interpretatie van de grondsporen.

Tabel 1. Tijdsduur van de verschillende (pre)historische periodes